

Brno (k. ú. Město Brno, okr. Brno-město)

Ul. Česká, parc. č. 575/1.

Novověk – industriální období. Město. Jiná evidence.

Záchranný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

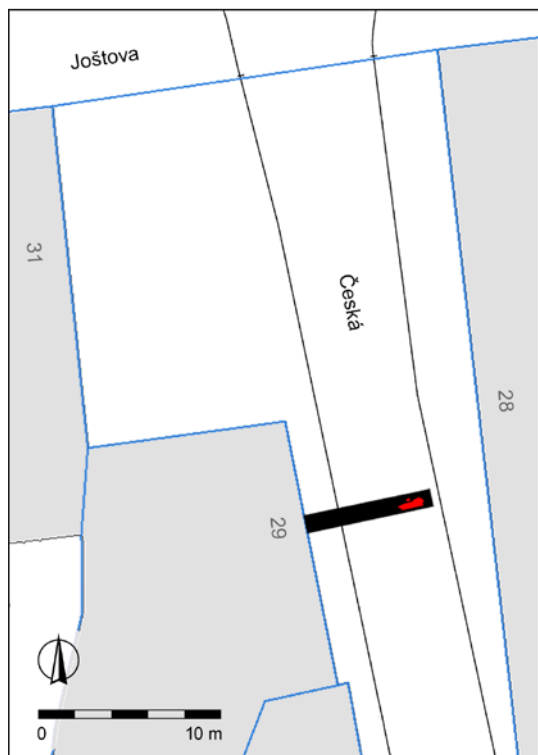
Lokalizace: WGS-84 – 49.1968297N, 16.6056272E; 49.1972189N, 16.6054394E

Archeologický výzkum byl realizován v souvislosti s rekonstrukcí plynovodu na ulici Česká v úseku mezi ulicemi Joštovou a Solniční. Jeho provedení zajistila společnost Archaia Brno z. ú. (akce č. A23/2020). Terénní část výzkumu se uskutečnila v dubnu 2020.

Stavba se realizovala v prostoru někdejšího městského příkopu a barbakánu Veselé brány. Výkopy potřebné k rekonstrukci plynovodu byly vedeny v původních liniích, často nepřesáhly zášyp někdejších výkopů, většinou narazily na novodobé situace. Pouze ve výkopu, který byl veden napříč ulicí od domu č. 29, se naskytlá příležitost dokumentovat starší archeologické situace. Představovaly je dvě konstrukce zděné z cihel (obr. 19). V hloubce 0,75 m (220,85 m n. m.) se nacházelo dláždění nebo část jeho konstrukční vrstvy, které bylo sestaveno z naplocho kladených cihel. Tvořilo povrch mostu, který překlenoval příkop barbakánu. Ten byl vybudován v období pozdního středověku. Zděný most může být mladší záležitostí. Samotné dláždění nelze přesněji datovat, snad by mohlo být stejného stáří nebo mladší. Pod ním byl dokumentován segment zdíva valené klenby či klebního pasu. Pokud souviselo s mostem, podílelo by se na konstrukci ve vyšší úrovni. Snad by mohlo jít spíše o kanalizační stolu z 19. století (Zůbek 2021).

Literatura

Zůbek, A. 2021: *Brno, Česká – rekonstrukce plynovodu*. Rkp. nálevové zprávy, č. akce A23/2020. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.

Obr. 19. Brno, ulice Česká. Poloha výkopu s historickými zděnými konstrukcemi. Archaia Brno z. ú.

Fig. 19. Brno, Česká Street. Position of a trench with historical masonry structures. Archaia Brno z. ú.

Summary

An excavation in Česká Street in Brno (Město Brno cadastral area, Brno-City District; Fig. 19) documented a brick pavement of the surface of a bridge built in the Late Middle Ages across the moat in front of Veselá Gate. The pavement itself cannot be dated more precisely.

Antonín Zůbek

Brno (k. ú. Město Brno, okr. Brno-město)

Ul. Česká č. p. 31, ul. Joštova č. p. 7, parc. č. 575, 576, 776.

Středověk, novověk. Město. Jiná evidence. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace – WGS-84: 49.1972486N, 16.6050506E

Archeologický výzkum byl vyvolán prováděnou rekonstrukcí domu Česká 31 / Joštova 7 (obr. 20). Jeho realizaci zajistila společnost Archaia Brno z. ú. (akce č. A37/2020). Terénní část výzkumu se uskutečnila v období od 7. 7. do 31. 8. 2020.

Dům Česká 31 / Joštova 7 stojí na pozemku, který nebyl zahrnut do vnitřního středověkého Brna, nacházel se v těsné blízkosti městského opevnění. Ve středověku bylo území v předpolí fortifikačního pásma osídleno. Od 13. století se kolem města začal utvářet v podstatě souvislý prstenec předměstí, která spadala pod pravomoc městské jurisdikce. Předměstské osídlení se dělilo ve 14. století podobně jako vnitřní město do čtyř čtvrtí, prostor v severním sousedství byl součástí čtvrtě (*Quartum quartale extra civitatem*). Protože se nacházelo nedařleko od Veselé brány, říkalo se zdejšímu osídlení také Před branou Veselou (*Ante portam Letorum*). Čtvrtá předměstská čtvrt byla v závěru třicetileté války zničena a nebyla již obnovena. V podstatě celý její prostor zabralo nově vystavěné bastionové opevnění města.

Výzkum přinesl důležité informace o charakteru a stavu zachování archeologického terénu v předměstném prostoru a získané poznatky se podílejí na vytvoření rekonstrukce historicko-topografického vývoje tohoto území. Terén se během středověku a raného novověku navýšil minimálně o 2 metry. Dokumentovaná situace potvrdila komunikační význam místa, které se nacházelo v bezprostřední blízkosti příkopu městského opevnění a přístupové cesty k Veselé bráně. Komunikační zatížení prostoru prokazuje opakované sanování povrchu terénu vrstvičkami jednoduchého dláždění.

Na přítomnost nezděných staveb poukazují planýrky hliněné složky (mazanice) jejich konstrukcí, které nezaklily požárem. Jeden sled uloženin může být identifikován jako vypálená podlaha stavby překrytá požárovou destrukcí. Tyto situace lze přisoudit středověké zástavbě čtvrtě předměstské čtvrti. Spojovat s ní je možné také přítomné zahloubené objekty. V jednom případě by mohlo jít o suterén stavby, ve druhém o destrukci lochu či sklípku raženého do podloží.

Úkolem budoucích výzkumů bude zjistit účel rozsáhlého výkopu, který byl dokumentován již při archeologických výzkumech v roce 2010. Zajímavá je především hypotetická varianta, podle které bychom ho mohli dát do souvislosti se zemními pracemi během posilování opevnění města v době třicetileté války (Zůbek 2020).

Literatura

Zůbek, A. 2020: „*Brno, Česká 31/ Joštova 7*“ rekonstrukce. Rkp. nálevové zprávy, č. akce A37/2020. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.